

Tarihselci tarihin dışında mıdır?

Yasin Aktay
Gazete Yazarı

Abone Ol

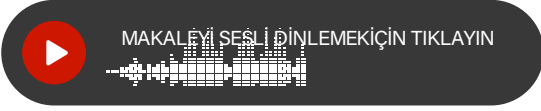

05 Oca 2019, Cumartesi

PAYLAŞ

Doksanlı yıllarda genellikle ilahiyat çevrelerinde akademik üretimlere konu olan bazı çalışmalar ve tezler bilimsel toplantılara, sempozyum veya konferanslara yansyordu. Şahsen o toplantılarda bu tartışmanın çağdaş bir İslam düşüncesi için ne kadar önemli olduğunu fark ediyordum. O yıllarda çok canlı, heyecanlı bir tartışma grubu oluşmuştu. Taraflar da oluşmuştu. Tarihselciler veya tarihselcilik karşıtları, modernistler ve gelenekselciler vs.

2004'te Şinasi Gündüz ve Cafer S. Yaran'ın editörlüğünde yayımlanan Change and Essence: Dialectical Relations Between Change and Continuity in Turkish Intellectual Tradition (Değişim ve Öz: Türk Entelektüel Geleneğinde Değişim ve Süreklilik arasındaki diyalektik ilişki) isimli kitapta Türk-İslam İlahiyatında Tarihselcilik İhtilafı başlığıyla yayımladığım makalede bu tartışmayı Türk-İslam düşüncesindeki en önemli tartışmalardan biri olarak niteleyip özetledim. Yazının Türkçesi Tezkire dergisinin önümüzdeki sayısında yayınlanacak.

İslam adına tarihselci düşünceye meyledenleri ikna eden en önemli şeyin mantık silsilesi içinde düzenlenmiş tutarlı argümanlardan ziyade en sıradan biçimiyle Batı'nın gelişmişliğiyle ilgili büyüleyici söylem olduğunu düşünüyordum.

İnsanın bir fikre ikna olması için sıralı argümanlarla, delillerle bir neticeye ulaşması, akademik ortamda bile gerekmiyormuş. Rasyonalizme ikna eden şey irrasyonel bir motivasyon, bilimsel yolu takip etmeye ikna eden şey tamamen bilim dışı bir tecrübe, bir duygu, bir saik olabilir. Papaza "kızıp" orucu bozmak da vardır...

Bana göre tarihselciliğe, özellikle ilahiyatçı çevreleri ikna eden şey hala Batı tarih algısının veya modernliğin merkezde olduğu ciddi bir etki sözkonusu. Bugün Batı'nın bir çok alanda ortaya

koymuş olduğu kurumlar, standartlar, tecrübeler ve performanslar baş döndürmeye devam ediyor. Bunlar Batı'nın karanlık yüzünü fiilen belli bir aşk seviyesinde örtüyor. Ol aşıklar, o çok gelişmiş Batılı ülkelerin İslam dünyasının geri kalmışlığında hala oynamaya devam ettiği sömürgeci, ırkçı, soykırımcı, insanlık dışı rolünü göremiyor, bütün bu geri kalmışlığın suçunu sadece Müslümanlara yükleyen bir kahır edebiyatına meylediyorlar.

Müslümanların bugün Suriye'de, Mısır'da, Yemen'de, Irak'ta ve İslam dünyasının her yanında kendi kaderlerini değiştirme, kendi tarihlerinin aktörü olma yolunda ortaya koydukları iradenin nasıl bir Batılı tedbire çarptığını görmedik mi?

Müslümanların tarihselliğini düşünürken, elbette bu yönüyle de düşünmek ve bugünün tarihinin hakimi olan Batı'nın karanlık yönünü de görmek durumundayız. Bu tarihin bize yüklediği komplekslerin bizim kendi kitabımıza, kültürümüze ve tarihimize nasıl bakmamız gerektiğini de belirleyen bir "tarihsel etkide" bulunduğunu da gözardı etmemeliyiz elbet. Tarihselci bilincin ilk öğretmesi gereken şey, hiç kimsenin tarihin üstünde olmadığı ve olamayacağıdır. Oysa genellikle şahit olduğumuz tarihselci söylemin en büyük handikapı neredeyse kendini tarihin üstünde görüp, o konumdan Allah'ın bile tarihin etkisinde nasıl kalabileceğine dair konuşabilme imtiyazına talip olması... İnsan için var mıdır böyle bir konum?

Tarihselcilik tartışması bu tür tarihsel etkilerden bağımsız olarak gündemimize giremiyor elbet. Ancak buna rağmen, tarihselcilik tartışması, Müslüman öznenin tarihsel çıkışını gerçekleştirebilmesi için hakkıyla ve bütün boyutlarıyla yüzleşmesi gereken bir tartışma. İnsanoğlu tarihle malul bir varlıktır çünkü. Elbette tarihselcilik Kur'an'ın tarihsel boyutuna odaklanmaktan çok ve ondan önce, insanın tarihselliğine odaklandığında, insana sınırlarını bildiren bir insanbilimidir. İnsanı tanıttıkça Allah'a daha fazla yaklaştırdığına da güvenmek gerekiyor.

Bu tartışmayı ilk yaptığımız dönemlerde acizane görüşüm bu olsa da hiçbir zaman tartışmaya giren ve görüşlerini ifade eden taraflara karşı kendinden-haklılık konumu hissetmedim. Esasen Tarihselcilik tartışmasının kendisi insana sınırlarını, dolayısıyla tevazuyu ve başkalarının karşısındaki konumunu öğretir.

Tarafların elbette çok farklı motivasyonları olabilirdi. Kimi sadece akademik çalışmasında özgün bir tez ortaya koymanın derdindeydi, kimi ise gerçekten Müslümanların dertleriyle dertlenen ve durumu düzeltmeye dönük münevverce bir endişeyle hareket ediyordu. Bu endişe tartışmadaki her tarafta da sözkonusuydu. Kimsenin kendini diğerinden daha samimi veya kendiliğinden daha haklı ilan etmesini gerektirecek bir üstünlüğü yok.

O tartışmanın hakkıyla yürütülmesi gerekiyor. Çünkü nerede olduğumuzu, nereden başlamamız gerektiğini bilmek için bile buna şiddetle ihtiyacımız var. Bu tartışmayı yapmadan yola çıkmışsak, ki genellikle hep böyle olur, göçü yolda düzeceğiz demektir, o taktirde bile istikameti doğrultmak için bu tartışma gereklidir.

Bu tartışmayı dinimize ve hele dinsel huzurumuza bir tehdit olarak görüp ortalığı velveleye vermenin alemi yok. Bu velveleyi duyanlar da zanneder ki, bütün Müslümanlar arasında her konuda tartışmasız bir anlayış ve itikat birliği var. Allah aşkına, FETÖ gibi baştan sona bozuk itikatlara sahip bir yapı çıktı bu ülkeden. Onun da baskın söylemi mükemmel bir dinsel uzlaşma ortamı vehmedip bunu kendi hocaefendilerinin sapık itikadi söylemini mutlaklaştırmanın aracı olarak kullanmadı mı?

Mükemmel bir dinsel uzlaşma ortamı vehmetmenin ve bunun üzerinden bir otoriterlik tesis etmenin anlamı yok. Daha hangi konuda, hangi kavramlar ve düşünceler üzerinde kimin kiminle ne kadar anlaştığının hiçbir muhasebesi yapılmış değildir bu ülkede.

Baksanıza tarihselciliğe verip veriştirenler bile aynı cümle içinde farklı filozofların farklı tarih anlayışlarını birbiriyle fena halde karıştırıp ordan devşirdikleri haksız otoriteyle konuşuyorlar. Sosyal bilim jargonuyla dinsel jargon tamamen birbirine karışmış bulunuyor. Popper'in tarihselciliği ile Hegel, Marx, Dilthey, Gadamer veya Heidegger'in tarihselcilikten anladıkları aynı şey midir?

Hepsini bir sepette toplayıp harcadığımızda kimin imanını kurtarmış olacağız?

#Tarihselciler

#Tarihselcilik karşıtları

#Tezkire dergisi

#Tartışma

PAYLAŞ

02 Mar 2022, Çarşamba

Savaş bütün makyajları döküyor

28 Şub 2022, Pazartesi

25 yılın ardından, 28 Şubat

26 Şub 2022, Cumartesi

Putin NATO'nun kehanetini mi doğruluyor?

YASIN AKTAY TÜM YAZILARI

15 Temmuz

yenisafak.com/15Temmuz

Kudüs : Bir Şehrin Hikayesi

gzt.com/kudus

Yeni Şafak Seçim

yenisafak.com/secim

Yeni Şafak Ramazan

yenisafak.com/ramazan

Yeni Şafak Spor

yenisafak.com/spor

GZT Lokma

gzt.com/lokma

MOBİL UYGULAMALAR

Apple

Android

Windows

Yeni Şafak olarak yayın hayatına başladığımız ilk günden itibaren ülkemizde demokrasinin tüm kurumları ile yerleşmesi, milli irade ve değerlerimizin hakim olması için tüm gücümüzle çalıştık. Bu ülkenin geleceğinin derin sularda boğulup gitmemesi için çaba sarf ettik.

Fırtınalı günlerde sığınılacak bir liman olduk. Bugüne kadar ülkemize yapmış olduğumuz katkıyı bundan sonra da okurlarımızın desteği ile sürdürmeye devam edeceğiz. Her gün Yeni Şafak'la yeni bir umut olacak.

Son Dakika

Haberler

Koronavirüs

Türkiye

Dünya

Bilimsel Gelişmeler

Gündem

Darbe Girişimi

Eğitim

Politika

Yerel Haberler

Dünya

Ortadoğu

Avrupa

Amerika

Asya

Afrika

Antartika

Okyanusya

Özgün

Özgün haberler

Dini Bilgiler

Yemek Tarifleri

Diyet

Spor

Spor Haberleri

Transfer Haberleri

Beşiktaş Haberleri

Galatasaray Haberleri

Fenerbahçe Haberleri

Trabzonspor Haberleri

Futbol

Basketbol

Motor Sporları

Voleybol

F1

Extreme Sporlar

Golf

Güreş

Atletizm

Su Sporları

Salon Sporları

Uzakdoğu Sporları

Diğer

Ekonomi

Türkiye Ekonomisi

Dünya Ekonomisi

Otomotiv

Emlak

İş Dünyası

Basın İlan

İletişim / Harita

+90 212 467 65 00

Maltepe mah. Fetih cad. No 1/1
Topkapı Zeytinburnu İstanbul Türkiye

bip Bip / +90 530 846 00 00

f Facebook

Instagram

Twitter

G+ Google Plus

Pinterest

Youtube

Flipboard

Rss

Copyright 2017 © Yeni Şafak

Gizlilik Politikası

Kullanım Koşulları

Site Map

Medya Kit

Kurumsal

Bilgi Toplumu Hizmetleri

Hat Sanatı

Resimli cuma mesajları YENİ | Anlamli, dualı, resimli, hadislerle güzel cuma mesajları ve sözleri

↑
YUKARI

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunundaki amaçlar ile sınırlı ve mevzuata uygun şekilde çerezler kullanılmaktadır. Detaylı bilgi için [çerez politikamızı](#) inceleyebilirsiniz.

